

Міністерство освіти і науки України
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БУДІВНИЦТВА І
АРХІТЕКТУРИ

Кафедра містобудування

ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

Методологічні основи гармонізації архітектурного середовища поселень

Освітній рівень	третій освітньо-науковий рівень	
Форма навчання	денна, вечірня, заочна	
Галузь знань	19	Архітектура та будівництво
Спеціальність	191	Архітектура та містобудування
Освітня програма	Архітектура та містобудування	
Програма навчання	дисципліна самостійного вибору аспіранта	
Обсяг дисципліни	5,0 кредитів ECTS (150 академічних годин)	
Види аудиторних занять	лекції, практичні заняття	
Індивідуальні та (або) групові завдання	індивідуальне завдання	
Форми семестрового контролю	залік	

Розробник:

Шебек Надія Миколаївна, доктор архітектури, професор, завідувач кафедри містобудування

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Методологічні основи гармонізації архітектурного середовища поселень» є складовою освітньої програми підготовки доктора філософії (третій освітньо-науковий рівень) галузі знань 19 «Будівництво та архітектура», спеціальності 191 «Архітектура та містобудування». Дана дисципліна належить до вибіркової частини циклу професійної підготовки «Дисципліни самостійного вибору аспіранта».

1. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Кредити	Години	Семестр	
			III	
Всього годин за навчальним планом, з них:	5,0	150	150	
Аудиторні заняття, у т.ч.:		50	50	
лекції		10	10	
практичні заняття		40	40	
Самостійна робота		100	100	
Форма підсумкового контролю		-	залік	

2. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – підвищення рівня теоретичної і фахової підготовки аспірантів у проведенні наукових досліджень у сфері проектування архітектурного середовища поселень.

сталого розвитку населених пунктів і

Завдання дисципліни – поглиблене ознайомлення аспірантів з основними проблемами наукових досліджень у сфері архітектури та містобудування, проблемами гуманізації урбанізованого середовища, методами гармонізації архітектурного середовища поселень; розкриття особливостей досліджень сталого розвитку населених пунктів та їх громад; визначення загальних положень і напрямів удосконалення життєвого оточення людини.

Компетентності аспірантів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Інтегральна Компетентність(ІК)	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі архітектури та будівництва у сфері архітектури та містобудування, дослідницько-інноваційної діяльності, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК02. Здатність систематизувати знання та розуміння філософських методологій пізнання, ключових засад професійної етики, систем морально-культурних цінностей, толерантності, які базуються на принципах поваги до різноманітності та мультикультурності. ЗК05. Здатність до цілеспрямованого та наполегливого самовдосконалення, усвідомлення соціально-моральної та етичної відповідальності за одержані наукові результати.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК01. Володіння актуальною інформацією щодо сучасного стану, тенденцій розвитку, проблематики та наукової думки у сфері архітектури та містобудування. ФК03. Здатність розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні та комерційні міркування, що впливають на вирішення архітектурно-містобудівних науково-дослідних задач. ФК05. Здатність до виконання наукових теоретико-

	<p>методологічних, прикладних і експериментальних досліджень архітектурно-містобудівного середовища, його складових частин і рівнів підпорядкування; володіння методикою викладання у вищих навчальних закладах архітектурного профілю.</p> <p>ФК06. Глибинні знання теоретичних основ архітектури, сучасних тенденцій та перспектив сталого розвитку урбанізованого середовища, регіонального та ландшафтного планування, системних методів аналізу архітектурної типології, моделювання та прогнозування розвитку архітектурної діяльності, процесів і явищ в архітектурі та містобудуванні.</p>
7 - Програмні результати навчання	
	<p>ПР02. Здатність продемонструвати глибинні системні знання і розуміння вітчизняного та зарубіжного наукового доробку та практичного досвіду, сучасної методологічно-методичної бази проведення наукових досліджень.</p>
	<p>ПР05. Вміти виявляти зв'язки між сучасними науковими концепціями в суміжних предметних сферах для обґрунтування нових теоретичних та практичних рекомендацій для розв'язування науково-практичних задач в області теоретичних досліджень, застосовувати їх у сфері архітектури та містобудування.</p> <p>ПР14. Вміти організовувати та вести науково-дослідну роботу за обраною науковою темою, використовувати різні наукові підходи для проведення дослідження; готувати науково-технічні звіти, оформляти результати досліджень у вигляді наукових статей і доповідей; володіти методикою викладання у вищій школі архітектурного профілю.</p> <p>ПР15. Розуміти і враховувати теоретичні основи архітектури, сучасні тенденції та перспективи сталого розвитку урбанізованого середовища, регіонального та ландшафтного планування, системні методи аналізу архітектурної типології; розробляти техніко-економічне обґрунтування і бізнес-план наукової розробки та його експертну оцінку, формувати стратегію та менеджмент реалізації проекту, використовувати програмні продукти, комп'ютерні системи та мережі.</p>
	<p>ПР09. Демонструвати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику, академічну доброчесність, повагу до різноманітності та мультикультурності в поєднанні з володінням передовими методиками викладання у вищій школі і постійним самовдосконаленням професійного та наукового рівня.</p>
	<p>ПР11. Здійснювати успішну інноваційну науково-технічну діяльність у соціально-орієнтованому суспільстві на основі міжособистісних взаємовідносин для максимального самовираження на основі терпимості, психологічної сумісності та етики поведінки.</p> <p>ПР12. Демонструвати вміння самостійно ставити та розв'язувати відповідні організаційно-управлінські завдання на основі дотримання законодавчої бази, принципів доброчесності та відповідальності за успішний кінцевий особистий та командний результат на основі сучасної теорії і практики організації та управління функціонуванням науково-професійних видів діяльності у сфері архітектури та містобудування.</p>

3. СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН)

№ п/п	Назва тем	Кількість годин		
		лекції	практичні	самостійна
Змістовний модуль 1. Теорія гармонізації архітектурного середовища поселень				
1	Тема 1. Передумови виникнення і ключові положення теорії гармонізації архітектурного середовища	2	–	2
2	Тема 2. Виявлення типологічних властивостей архітектурного середовища	2	–	2
3	Тема 3. Систематизація специфічних особливостей суб'єктів середовищної діяльності	2	–	2
4	Тема 4. Визначення критеріїв досконалості архітектурного середовища	2	–	2
5	Тема 5. Обґрунтування стратегій реорганізації архітектурного середовища поселень на основі універсальних законів гармонічного розвитку складних соціоприродних систем	2	–	2
	Разом за змістовним модулем 1	10	–	10
Змістовний модуль 2. Методи гармонізації архітектурного середовища поселень				
1	Тема 1. Методи аналізу вихідної ситуації		8	8
2	Тема 2. Методи гуманізації архітектурного середовища поселень	–	8	8
3	Тема 3. Методи реконструкції поселень	–	8	8
4	Тема 4. Еколого-містобудівні прийоми регенерації урбанізованих ландшафтів	–	8	8
5	Тема 5. Методи ландшафтно-планувальної реорганізації території поселень		8	8
	Разом за змістовним модулем 2	–	40	40
	Індивідуальне завдання	–	–	30
	Підготовка до заліку	–	–	20
	Всього	10	40	100

4. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Передумови виникнення і ключові положення теорії гармонізації архітектурного середовища	2
2	Виявлення типологічних властивостей архітектурного середовища	2
3	Систематизація специфічних особливостей суб'єктів середовищної діяльності	2
4	Визначення критеріїв досконалості архітектурного середовища	2
5	Обґрунтування стратегій реорганізації архітектурного середовища поселень на основі універсальних законів гармонічного розвитку складних соціоприродних систем	2
	Усього	10

5. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Методи аналізу вихідної ситуації	8
2	Методи гуманізації архітектурного середовища поселень	8
3	Методи реконструкції поселень	8
4	Еколого-містобудівні прийоми регенерації урбанізованих ландшафтів	8
5	Методи ландшафтно-планувальної реорганізації території поселень	8
	Усього	40

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Опрацювання теоретичного матеріалу. Підготовка до практичних занять	50
2	Виконання індивідуального завдання	30
3	Підготовка до заліку	20
	Усього	100

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Усний та письмовий контроль, захист індивідуального завдання.

8. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Для оцінки знань аспірантів застосовується рейтингова система оцінювання, яка враховує оцінки, одержані за результатами поточного контролю - підготовки до практичних занять, захисту індивідуального завдання, та підсумкового контролю у вигляді заліку.

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

Поточне оцінювання		Індивідуальне завдання	Залік	Сума балів
Змістовні модулі				
1	2			
5	10	60	25	100

Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у відсотках оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS

Відсотки підсумкової оцінки	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.
82-89	Добре	B	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома

			помилками.
75–81		C	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок.
67–74		D	Кредит зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків.
60–66	Задовільно	E	Кредит зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
35–59		FX	Кредит не зараховано. Студенту надається можливість скласти оговорені контрольні заходи для поліпшення підсумкової оцінки
1–34	Незадовільно	F	Кредит не зараховано. Студент повинен повторно освоювати навчальний матеріал дисципліни (модуля).

9. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Войко Н.Ю. Благоустрій та озеленення міських територій: конспект лекцій; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. – Київ: КНУБА, 2015. – 56 с.
2. Кодін В.О. Основи реконструкції історичних міст: Навч. посібник. – Х.: ХНАМГ, 2009. – 172 с.
3. Кушніренко М. М. Исторические этапы развития городов Украины: Учебное пособие. – Київ, Логос, 2014. – 196 с.
4. Кушніренко М.М., Ломбардини Н. История возникновения и развития города. History of city foundation and development: учебное пособие для студ. высш. учебн. зав. Харьков: «Оперативная полиграфия», 2015. – 57 с.
5. Палеха Ю. Н., Монклюс Х. Инновационные технологии развития города. Advanced technologies of city development: учебное пособие для студ. высш. учебн. зав. Харьков: «Оперативная полиграфия», 2015. – 58 с.
6. Петришин Г. П., Іваночко У. І., Ідак Ю. В. та ін. Історичні архітектурно-містобудівні комплекси. Наукові методи дослідження: Навчальний посібник / За ред. Г. П. Петришин. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2006. – 212 с.
7. Підгрушний Г.П. Соціально-економічні проблеми містобудування: конспект лекцій ; Київ. нац. ун-т буд-ва і архітектури. – Київ: КНУБА, 2013. –28 с.
8. Тімохін В. О., Шебек Н. М., Малік Т. В. т. ін. Основи дизайну архітектурного середовища: Підручник. – К.: КНУБА, 2010. – 400 с.
9. Устінова І.І. Формування екологічно сприятливого середовища з урахуванням аерації територій: методичні вказівки до виконання практичних занять зі спецкурсу «Екологічні проблеми містобудування» [для студентів V курсу спеціальності 7.06010202 «Містобудування» вищ. навч. закл.] / І.І. Устінова. – К.: КНУБА, 2011. – 32 с.
10. Устінова І.І. Формування екологічно сприятливого повітряного простору міст: методичні вказівки до виконання практичних занять зі спецкурсу «Екологічні проблеми містобудування» [для студентів V курсу спеціальності

- 7.06010202«Містобудування» вищ. навч.закл.]/І.І. Устінова.-К.:КНУБА,2010.-28 с.
11. Устінова І.І. Формування екологічно сприятливого середовища з урахуванням шумового режиму території: методичні вказівки до виконання практичних занять зі спецкурсу «Екологічні проблеми містобудування» [для студентів V курсу спеціальності 7.06010202 «Містобудування» вищ. навч. закл.] / І.І. Устінова. – К.: КНУБА, 2009. – 28 с.
 12. Устінова І.І. Методичні рекомендації щодо оцінки сприятливості середовища за умов інсоляції житлових територій: методичні вказівки до виконання практичних занять зі спецкурсу «Екологічні проблеми містобудування» [для студентів V курсу спеціальності 7.06010202 «Містобудування» вищ. навч. закл.] / І.І. Устінова. – К.: КНУБА, 2009. – 16 с.
 13. Устінова І.І. Еколого-містобудівні заходи щодо формування мікроклімату житлових територій: завдання та методичні вказівки до виконання практичних занять зі спецкурсу «Екологічні проблеми містобудування» [для студентів V курсу спеціальності 7.06010202 «Містобудування» вищ. навч. закл.] / І.І. Устінова. – К.: КНУБА, 2007. -16 с.
 14. Цигичко С. П. Екологія в архітектурі і містобудуванні: навч. посібник; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. –Х: ХНАМГ, 2012. – 146 с.
 15. Шебек Н. М. Типологія архітектурного середовища: Конспект лекцій. – К.: КНУБА, 2000. – 24 с.
 16. Шебек Н.М. Методичні вказівки до виконання індивідуального завдання на тему: «Художня програма формоутворення урбанізованого середовища за темою випускної кваліфікаційної роботи» з навчальної дисципліни «Естетика містобудування» для студентів 6 курсу, які навчаються за спеціальністю 191 «Архітектура та містобудування», спеціалізацій «Містобудування. Архітектурно-містобудівне проектування», «Містобудування. Архітектурно-ландшафтне проектування». – К.: КНУБА, 2019. – 24 с.
 17. Шпаковська В. Т. Формування середовища для людей з обмеженими фізичними можливостями. Конспект лекцій. – К.: КНУБА, 2012.
 18. Яблонська Г. Д. Економічна ефективність і якість містобудівних та архітектурних рішень: навчальний посібник. – К.:КНУБА, 2013. – 120 с.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Груза И. Теория города / Пер. с чешск. – М.: Изд-во лит-ры по строит., 1972. – 247 с.
2. Гутнов А. Э. Эволюция градостроительства. - Стройиздат, 1984. - 297 с.
3. Зитте К. Художественные основы градостроительства / Пер. с нем. - М.: Стройиздат, 1993. - 255 с.
4. Крижановская Н.Я. Основы ландшафтного дизайна. – Ростов н/Д: Феникс, 2005. – 204 с.
5. Линч К. Образ города / Пер. с англ. В. Л. Глазычева; Сост. А. В. Иконников; Под ред. А. В. Иконникова. – М.: Стройиздат, 1982. – 328 с.
6. Линч К. Совершенная форма в градостроительстве / Пер. с англ. В. Л. Глазычева; Под ред. А. В. Иконникова. – М.: Стройиздат, 1986. – 264 с.

7. Нефедов В. А. Ландшафтный дизайн и устойчивость среды. – Санкт-Петербург, 2000. – 295 с.
8. Рудницкий А. М. Управление городской средой / А. М. Рудницкий. – Львов: Вища шк. Изд-во при Львов. ун-те, 1985. – 108 с.
9. Саймондс Д.О. Ландшафт и архитектура; [пер. с англ.]. – М.: Изд. по строительству, 1965. -194с.
10. Тимохін В. О. Архітектура міського розвитку. 7 книг з теорії містобудування. – К.: КНУБА, 2008. – 629 с.
11. Шебек Н. М. Гармонізація планувального розвитку міста. – К.: Основа, 2008. – 216 с.
12. Шебек Н. М. Особливості побудови і способи зображення соціонічної типології архітектурного середовища. Інноваційні технології в архітектурі і дизайні: Колективна монографія / Під загальною ред. В. П. Сопова, В. П. Мироненка. – Харків: ХНУБА, 2017. – С. 7-14.
13. Шебек Н. М. Соціонічні передумови гуманізації архітектурного середовища поселень // Інноваційні технології в архітектурі і дизайні: Колективна монографія / під загальною ред. В. П. Сопова, В. П. Мироненка. – Харків: ХНУБА, 2019. – С. 3-8.
14. Шебек Н. М. Метод типологічної ідентифікації архітектурного середовища поселень. III Міжнародна науково-практична Інтернет конференція «Прикладні науково-технічні дослідження» (3-5 квітня 2019 р., м. Івано-Франківськ, Північний Університет Короля Данила).
15. Щербань В.К. Ландшафт и архитектура города / Валентин Кириллович Щербань. –К.: Будивельник. 1987. -88 с.

Допоміжна:

1. Дида І. А. Екологічні основи традиційної української архітектури / Монографія. Львів: Львівська політехніка - 2009. 332 с.
2. Смолова Л.В. Введение в психологию взаимодействия с окружающей средой. – СПб: Речь, 2009. – 384 с.
3. Гейл Ян. Города для людей / Перевод с англ. – М.: Альпина Паблишер, 2012. – 276 с.
4. Забелина Е.В. Поиск новых форм в ландшафтной архитектуре / Забелина Е.В. Учебное пособие – М.: Архитектура-С, 2005. – 160 с.
5. Кодин В.А., Осипова Т.С. Приемы охраны и регенерации стилистически однородных элементов исторической городской среды (на примере Харьковского классицизма // Коммунальное хозяйство городов: Науч.-техн. сб. Вып.86. – К.: Техніка, 2009. – С.413-421.
6. Крижановская Н.Я., Дубинская В.П. Светоцветовой дизайн городской среды – Белгород: БГТУ, 2006. – 134 с.
7. Тютюнник Ю.Г. Тоталлогия ландшафта: Национальная академия наук. – К., 2002. – 122 с.
8. Alexander С. А Pattern Language: Towns, Buildings, Construction / С. Alexander, S. Ishikawa, M. Silverstein, M. Jacobson, I. Fiksdahl-King, S. Angel. – New York: Oxford University Press, USA, 1977. – 1171 p.

9. Day C. Spirit & Place. Healing our environment. Healing environment / Christopher Day. – Oxford: Architectural Press, 2002. – 253 p.
10. Jencks Ch. The architecture of the jumping universe. A polemic: how complexity science is changing architecture and culture / Ch. Jencks. – London: Academy edition, Revised edition, 1997. – 193 p.
11. Krier R. Elements of Architecture / R. Krier // Architectural Design. – 1983. – № 9/10, 53. – P. 17-18.
12. Krier R. Elements of the concept of urban space / R. Krier // Time-Saver Standards For Urban Design / Watson D., Platyus A., Shibley R. – New York: The McGraw-Hill Companies, 2003. – 280-289 p.
13. Moneo R. On Typology / R. Moneo // Oppositions, MIT Press Cambridge, Massachusetts. – № 13 (Summer 1978). – P. 22-45.
14. Norberg-Schulz Chr. Genius loci: paysage, ambiance, architecture / Chr. Norberg-Schulz. – Sprimont: Mardaga, 1997. – 213 p.
15. Pearson D. New Organic Architecture: The Breaking Wave / D. Pearson. – London: Gaia Books Ltd., 2001. – 224 p.
16. Rossi A. The Architecture of the City / A. Rossi. – Cambridge: The MIT Press, 1982. – 203 p.
17. Rowe C. Collage city / C. Rowe, F. Koetter. – Cambridge, Massachusetts: The MIT University Press, 1978. – 186 p.
18. Theories and manifestoes of contemporary architecture / Edited by Charles Jencks and Karl Kropf. – UK. : Academy editions, 1997. – 312 p.
19. Tuan Yi-Fu. Topophilia: a study of environmental perception, attitudes, and values / Yi-Fu Tuan. – Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1974. – 248 p.

11. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Мережа Глобального Договору в Україні. UN Global Compact. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://globalcompact.org.ua/> (дата звернення 19.04.2020). – Назва з екрана.
2. Стамбульська декларація з населених пунктів: Декларація/ Організація Об'єднаних Націй (ООН) – Стамбул, 1996. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_508 (дата звернення 19.04.2020). – Назва з екрана.
3. Хартия «Города Европы на пути к устойчивому развитию» (Ольборгская хартия). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dzyalosh.ru/02-dostup/books/otcrit/r3-hartiy.html> (дата звернення 19.04.2020). – Назва з екрана.

РОЗРОБНИК:

Н.М. Шебек